

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра міжнародного та європейського права

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ

Силабус навчальної дисципліни

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність	D8 Право
Освітня програма	Магістр права https://surl.li/cfhosd
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	Денна
Рік підготовки, семестр	1 курс, 2 семестр
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС / 90 годин, у тому числі: лекційних занять – 18 годин, семінарських занять – 18 годин, самостійної роботи – 54 години
Форма семестрового контролю	Залік
Мова викладання	Українська
Інформація про викладачів	Лекції, семінарські заняття, консультації: Іваницький Андрій Миронович доцент кафедри міжнародного та європейського права, доктор філософії, доцент am_ivanytsky@univer.km.ua https://univer.km.ua/profile/ivanytskyu-andriy-myronovych Профілі у наукових базах даних: ORCID https://orcid.org/0000-0002-3689-6334 Web of Science https://www.webofscience.com/wos/author/record/ADP-4670-2022 Google Scholar https://scholar.google.ru/citations?user=GqkCGBBoAAAAJ&hl=ru Academia.edu https://independent.academia.edu/АндрійМироновичІваницький
Розміщення курсу	Google classroom «МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ

	ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ»
Консультації	Офлайн консультації: згідно із затвердженим розкладом; Онлайн консультації: за попередньою домовленістю електронною поштою та Google meet у робочі дні з 9.00 до 17.00

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	Загальні компетентності ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність); ЗК 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення; ЗК 8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань); ЗК 9. Здатність працювати в міжнародному контексті. Спеціальні компетентності СК 1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності; СК 3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні; СК 5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосовування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції; СК 6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію; СК 7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні; СК 8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів; СК 9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності; СК 10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування; СК 11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів; СК 12. Здатність розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника; СК 13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією; СК 15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.
Програмні результати навчання	РН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання; РН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з

	правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами; РН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження; РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи; РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання; РН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг; РН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права; РН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції; РН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу; РН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів; РН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування; РН 15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування; РН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.
Місце дисципліни в логічній схемі	<i>Попередні навчальні дисципліни:</i> - Проблеми нормотворення та правозастосування <i>Наступні навчальні дисципліни:</i> - Застосування Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод <i>Дисципліна пов'язана з такими вибірковими дисциплінами:</i> - Практика забезпечення конституційних прав людини
Зміст навчальної дисципліни	Тема 1. Теоретико-правові засади міжнародно-правового відшкодування шкоди. Тема 2. Універсальні міжнародно-правові механізми відшкодування шкоди. Тема 3. Європейські міжнародно-правові механізми відшкодування шкоди. Тема 4. Відшкодування шкоди внаслідок міжнародних злочинів та збройних конфліктів. Тема 5. Міжнародно-правові механізми відшкодування шкоди, завданої агресією російської федерації проти України. Тема 6. Відшкодування шкоди фізичним та юридичним особам у міжнародному праві. Тема 7. Національні механізми реалізації міжнародно-правових стандартів відшкодування шкоди. Тема 8. Особливості доказування та оцінки шкоди у міжнародному судочинстві.

	Тема 9. Сучасні тенденції розвитку міжнародно-правових механізмів відшкодування шкоди.
Рекомендовані джерела для вивчення навчальної дисципліни	<i>Нормативно-правові акти та судова практика</i> 1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text. 2. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 06 вересня 2012 року № 5207-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text. 3. Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України: Закон України від 23 лютого 2023 року № 2923-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-20#Text. 4. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 року № 776/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр#Text. 5. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 року № 3477-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text. 6. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text. 7. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text. 8. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text. 9. Римський Статут Міжнародного Кримінального Суду від 17 липня 1998 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text. 10. Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text. 11. Case of Papamichalopoulos and Others v. Greece (Article 50) (Application no. 14556/89): Judgment of the European Court of Human Rights of 31 October 1995. HUDOC. URL: https://hudoc.echr.coe.int/. 12. Case of Loizidou v. Turkey (Article 50) (Application no. 15318/89): Judgment of the European Court of Human Rights of 28 July 1998. HUDOC. URL: https://hudoc.echr.coe.int/. 13. Case of Brumărescu v. Romania (Just Satisfaction) [GC] (Application no. 28342/95): Judgment of the European Court of Human Rights of 23 January 2001. HUDOC. URL: https://hudoc.echr.coe.int/. 14. Case of Scordino v. Italy (No. 1) [GC] (Application no. 36813/97): Judgment of the European Court of Human Rights of 29 March 2006. HUDOC. URL: https://hudoc.echr.coe.int/. 15. Case of Cyprus v. Turkey (Just Satisfaction) [GC] (Application no. 25781/94): Judgment of the European Court of Human Rights of 12 May 2014. HUDOC. URL: https://hudoc.echr.coe.int/. <i>Література</i>

	16. Brownlie I. System of the Law of Nations: State Responsibility. Part I. Oxford: Clarendon Press, 1983. 302 p. 17. Crawford J. State Responsibility: The General Part. Cambridge: Cambridge University Press, 2013. 912 p. 18. Crawford J., Pellet A., Olleson S. The Law of International Responsibility. Oxford: Oxford University Press, 2010. 1296 p. 19. Evans C. The Right to Reparation in International Law for Victims of Armed Conflict. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. 298 p. 20. Ferstman C. Reparations for Victims of Genocide, War Crimes and Crimes against Humanity: Systems in Place and Systems in the Making. 2nd ed. Leiden; Boston: Brill Nijhoff, 2020. 790 p. 21. Gray C. Judicial Remedies in International Law. Oxford: Clarendon Press, 1987. 272 p. 22. de Greiff P. The Handbook of Reparations. Oxford: Oxford University Press, 2006. 1024 p. 23. Kolb R. The International Law of State Responsibility: An Introduction. Cheltenham; Northampton: Edward Elgar Publishing, 2017. 296 p. 24. Marboe I. Calculation of Compensation and Damages in International Investment Law. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2017. 576 p. 25. McCarthy C. Reparations and Victim Support in the International Criminal Court. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. 430 p. 26. Moffett L. Justice for Victims before the International Criminal Court. London; New York: Routledge, 2014. 298 p. 27. Nollkaemper A., Plakokefalos I. Principles of Shared Responsibility in International Law: An Appraisal of the State of the Art. Cambridge: Cambridge University Press, 2014. 400 p. 28. Orakhelashvili A. Peremptory Norms in International Law. Oxford: Oxford University Press, 2006. 640 p. 29. Ripinsky S., Williams K. Damages in International Investment Law. London: British Institute of International and Comparative Law, 2008. 616 p. 30. Sabahi B. Compensation and Restitution in Investor-State Arbitration: Principles and Practice. Oxford: Oxford University Press, 2011. 280 p.
--	---

Навчальний контент

Тематичний план навчальної дисципліни	№ теми	Назва теми	Кількість годин											
			Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
			Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
				Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	1	Теоретико-правові засади міжнародно-правового відшкодування шкоди	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10

2	Універсальні міжнародно-правові механізми відшкодування шкоди	10	2	2	-	-	6	10	2	-	-	-	8
3	Європейські міжнародно-правові механізми відшкодування шкоди	10	2	2	-	-	6	10	2	1	-	-	7
4	Відшкодування шкоди внаслідок міжнародних злочинів та збройних конфліктів	10	2	2	-	-	6	10	2	1	-	-	7
5	Міжнародно-правові механізми відшкодування шкоди, завданої агресією російської федерації проти України	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
6	Відшкодування шкоди фізичним та юридичним особам у міжнародному праві	10	2	2	-	-	6	10	2	2	-	-	6
7	Національні механізми реалізації міжнародно-правових стандартів відшкодування шкоди	10	2	2	-	-	6	10	2	2	-	-	6
8	Особливості доказування та оцінки шкоди у міжнародному судочинстві	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
9	Сучасні тенденції розвитку міжнародно-правових механізмів відшкодування шкоди	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
	Всього годин	90	18	18	-	-	54	90	10	6	-	-	74

Методи навчання та форми поточного контролю	1) традиційний усний виклад змісту теми; 2) слайдова презентація; 3) дискусія. На семінарських та практичних заняттях застосовуються: 1) дискусійне обговорення проблемних питань; 2) вирішення ситуаційних завдань (кейсів); 3) складання та розгляд окремих процесуальних документів. Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни може проводитися у формах: 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції; 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях; 3) перевірка виконання поточних контрольних робіт у формі тестування; 4) захист підготовленого публічного виступу.
Лекційні заняття	Лекційне заняття 1 Тема: Теоретико-правові засади міжнародно-правового відшкодування шкоди 1. Поняття, правова природа та зміст міжнародно-правової відповідальності держав, міжнародних організацій та інших суб'єктів міжнародного права. 2. Поняття шкоди у міжнародному праві, її види та особливості: матеріальна шкода, моральна шкода, екологічна шкода, шкода державі, фізичним та юридичним особам. 3. Принцип повного відшкодування шкоди у міжнародному праві: зміст, значення та межі застосування. 4. Форми міжнародно-правового відшкодування шкоди: реституція, компенсація, сатисфакція та гарантії неповторення порушень. 5. Джерела міжнародного права у сфері відшкодування шкоди: Статті Комісії міжнародного права ООН про відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння, практика Міжнародного Суду ООН та доктрина міжнародного права. Лекційне заняття 2 Тема: Універсальні міжнародно-правові механізми відшкодування шкоди 1. Система Організації Об'єднаних Націй у сфері захисту права потерпілих на ефективний засіб юридичного захисту та відшкодування шкоди. 2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права та право на ефективний засіб правового захисту. 3. Основні принципи та керівні положення ООН щодо права потерпілих на правовий захист і відшкодування шкоди. 4. Практика Комітету ООН з прав людини щодо встановлення порушення, визначення належного засобу захисту та рекомендацій щодо компенсації. 5. Значення висновків, загальних коментарів і рекомендацій договірних органів ООН для формування національних механізмів відшкодування шкоди.

Лекційне заняття 3

Тема: Європейські міжнародно-правові механізми відшкодування шкоди

1. Право на ефективний засіб юридичного захисту у системі Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
2. Стаття 13 Конвенції та її значення для забезпечення національних механізмів відновлення порушених прав.
3. Стаття 41 Конвенції та поняття справедливої сатисфакції у практиці Європейського суду з прав людини.
4. Підходи ЄСПЛ до визначення матеріальної шкоди, моральної шкоди, судових та інших витрат.
5. Виконання рішень ЄСПЛ у частині виплати справедливої сатисфакції та значення практики Суду для національного правозастосування.

Лекційне заняття 4

Тема: Відшкодування шкоди внаслідок міжнародних злочинів та збройних конфліктів

1. Поняття міжнародних злочинів, серйозних порушень міжнародного гуманітарного права та міжнародних гуманітарних правопорушень.
2. Правове становище потерпілих від воєнних злочинів, злочинів проти людяності, геноциду та злочину агресії.
3. Міжнародно-правові механізми компенсації шкоди жертвам міжнародних злочинів.
4. Практика Міжнародного кримінального суду щодо репарацій потерпілим та діяльність Цільового фонду для потерпілих.
5. Особливості відшкодування шкоди, завданої під час міжнародних збройних конфліктів, та проблеми реалізації права потерпілих на компенсацію.

Лекційне заняття 5

Тема: Міжнародно-правові механізми відшкодування шкоди, завданої агресією російської федерації проти України

1. Міжнародно-правові підстави відповідальності російської федерації як держави-агресора за шкоду, завдану Україні, фізичним та юридичним особам.
2. Реєстр збитків, завданих агресією російської федерації проти України: правова природа, завдання, структура та категорії заяв.
3. Міжнародний компенсаційний механізм для України: концепція, етапи формування та перспективи функціонування.
4. Заморожені активи російської федерації та можливість їх використання для відшкодування шкоди, завданої агресією.
5. Особливості документування збитків, підтвердження причинно-наслідкового зв'язку та міжнародного визнання вимог потерпілих.

Лекційне заняття 6

Тема: Відшкодування шкоди фізичним та юридичним особам у міжнародному праві

1. Міжнародно-правовий захист права власності та його значення для відшкодування шкоди фізичним і юридичним особам.
2. Відшкодування шкоди фізичним особам у практиці ЄСПЛ та інших міжнародних судових установ.
3. Відшкодування шкоди юридичним особам: матеріальна шкода,

	моральна шкода, ділова репутація та втрата майна. 4. Методика визначення розміру збитків: реальні збитки, упущена вигода, непрямі збитки та втрата економічної можливості. 5. Практика міжнародних судових установ та інвестиційних арбітражів щодо оцінки доказів і визначення розміру компенсації. Лекційне заняття 7 Тема: Національні механізми реалізації міжнародно-правових стандартів відшкодування шкоди 1. Імплементация міжнародних стандартів відшкодування шкоди у правову систему України. 2. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» як інструмент виконання міжнародних зобов'язань України. 3. Судова практика Верховного Суду щодо компенсації шкоди за порушення прав людини та застосування практики ЄСПЛ. 4. Виконання міжнародних судових рішень в Україні: правові, організаційні та фінансові аспекти. 5. Роль національних судів у забезпеченні ефективного відновлення порушених прав та відшкодування шкоди. Лекційне заняття 8 Тема: Особливості доказування та оцінки шкоди у міжнародному судочинстві 1. Поняття доказів, стандартів доказування та допустимості доказів у міжнародному судочинстві. 2. Особливості доказування матеріальної, моральної, екологічної та колективної шкоди. 3. Стандарти доказування у практиці ЄСПЛ, Міжнародного Суду ООН, Міжнародного кримінального суду та інвестиційних арбітражів. 4. Причинно-наслідковий зв'язок між міжнародно-протиправним діянням і завданою шкодою. 5. Методики оцінки збитків, роль експертних висновків, цифрових доказів та міжнародних реєстрів шкоди. Лекційне заняття 9 Тема: Сучасні тенденції розвитку міжнародно-правових механізмів відшкодування шкоди 1. Новітні міжнародні компенсаційні механізми та їх значення для відновлення прав потерпілих від масових порушень прав людини. 2. Відшкодування шкоди, завданої міжнародним тероризмом, екологічними катастрофами, кіберінцидентами та іншими сучасними загрозами. 3. Цифровізація процесів документування шкоди та використання цифрових доказів у міжнародних компенсаційних процедурах. 4. Актуальні тенденції міжнародної судової практики щодо визначення обсягу шкоди та розміру компенсації. 5. Перспективи удосконалення міжнародного та національного законодавства у сфері відшкодування шкоди з урахуванням досвіду України.
--	--

Семінарські заняття	Семінарське заняття 1 Тема: Теоретико-правові засади міжнародно-правового відшкодування шкоди <u>Питання для усного опитування та дискусії</u> 1. Поняття, правова природа та зміст міжнародно-правової відповідальності держав, міжнародних організацій та інших суб'єктів міжнародного права. 2. Поняття шкоди у міжнародному праві, її види та особливості: матеріальна шкода, моральна шкода, екологічна шкода, шкода державі, фізичним та юридичним особам. 3. Принцип повного відшкодування шкоди у міжнародному праві: зміст, значення та межі застосування. 4. Форми міжнародно-правового відшкодування шкоди: реституція, компенсація, сатисфакція та гарантії неповторення порушень. 5. Джерела міжнародного права у сфері відшкодування шкоди: Статті Комісії міжнародного права ООН про відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння, практика Міжнародного Суду ООН та доктрина міжнародного права. <u>Аудиторна письмова робота</u> Виконання студентами тестових завдань за темою заняття.
	Семінарське заняття 2 Тема: Універсальні міжнародно-правові механізми відшкодування шкоди <u>Питання для усного опитування та дискусії</u> 1. Система Організації Об'єднаних Націй у сфері захисту права потерпілих на ефективний засіб юридичного захисту та відшкодування шкоди. 2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права та право на ефективний засіб правового захисту. 3. Основні принципи та керівні положення ООН щодо права потерпілих на правовий захист і відшкодування шкоди. 4. Практика Комітету ООН з прав людини щодо встановлення порушення, визначення належного засобу захисту та рекомендацій щодо компенсації. 5. Значення висновків, загальних коментарів і рекомендацій договірних органів ООН для формування національних механізмів відшкодування шкоди. <u>Аудиторна письмова робота</u> Виконання студентами тестових завдань за темою заняття.
	Семінарське заняття 3 Тема: Європейські міжнародно-правові механізми відшкодування шкоди <u>Питання для усного опитування та дискусії</u> 1. Право на ефективний засіб юридичного захисту у системі Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. 2. Стаття 13 Конвенції та її значення для забезпечення національних механізмів відновлення порушених прав. 3. Стаття 41 Конвенції та поняття справедливої сатисфакції у практиці Європейського суду з прав людини.

4. Підходи ЄСПЛ до визначення матеріальної шкоди, моральної шкоди, судових та інших витрат.
5. Виконання рішень ЄСПЛ у частині виплати справедливої сатисфакції та значення практики Суду для національного правозастосування.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань за темою заняття.

Семінарське заняття 4

Тема: Відшкодування шкоди внаслідок міжнародних злочинів та збройних конфліктів

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття міжнародних злочинів, серйозних порушень міжнародного гуманітарного права та міжнародних гуманітарних правопорушень.
2. Правове становище потерпілих від воєнних злочинів, злочинів проти людяності, геноциду та злочину агресії.
3. Міжнародно-правові механізми компенсації шкоди жертвам міжнародних злочинів.
4. Практика Міжнародного кримінального суду щодо репарацій потерпілим та діяльність Цільового фонду для потерпілих.
5. Особливості відшкодування шкоди, завданої під час міжнародних збройних конфліктів, та проблеми реалізації права потерпілих на компенсацію.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань за темою заняття.

Семінарське заняття 5

Тема: Міжнародно-правові механізми відшкодування шкоди, завданої агресією російської федерації проти України

Питання для усного опитування та дискусії

1. Міжнародно-правові підстави відповідальності російської федерації як держави-агресора за шкоду, завдану Україні, фізичним та юридичним особам.
2. Реєстр збитків, завданих агресією російської федерації проти України: правова природа, завдання, структура та категорії заяв.
3. Міжнародний компенсаційний механізм для України: концепція, етапи формування та перспективи функціонування.
4. Заморожені активи російської федерації та можливість їх використання для відшкодування шкоди, завданої агресією.
5. Особливості документування збитків, підтвердження причинно-наслідкового зв'язку та міжнародного визнання вимог потерпілих.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань за темою заняття.

Семінарське заняття 6

Тема: Відшкодування шкоди фізичним та юридичним особам у міжнародному праві

Питання для усного опитування та дискусії

1. Міжнародно-правовий захист права власності та його значення для відшкодування шкоди фізичним і юридичним особам.
2. Відшкодування шкоди фізичним особам у практиці ЄСПЛ та інших міжнародних судових установ.
3. Відшкодування шкоди юридичним особам: матеріальна шкода,

- моральна шкода, ділова репутація та втрата майна.
4. Методика визначення розміру збитків: реальні збитки, упущена вигода, непрямі збитки та втрата економічної можливості.
 5. Практика міжнародних судових установ та інвестиційних арбітражів щодо оцінки доказів і визначення розміру компенсації.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань за темою заняття.

Семінарське заняття 7

Тема: Національні механізми реалізації міжнародно-правових стандартів відшкодування шкоди

Питання для усного опитування та дискусії

1. Імплементация міжнародних стандартів відшкодування шкоди у правову систему України.
2. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» як інструмент виконання міжнародних зобов'язань України.
3. Судова практика Верховного Суду щодо компенсації шкоди за порушення прав людини та застосування практики ЄСПЛ.
4. Виконання міжнародних судових рішень в Україні: правові, організаційні та фінансові аспекти.
5. Роль національних судів у забезпеченні ефективного відновлення порушених прав та відшкодування шкоди.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань за темою заняття.

Семінарське заняття 8

Тема: Особливості доказування та оцінки шкоди у міжнародному судочинстві

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття доказів, стандартів доказування та допустимості доказів у міжнародному судочинстві.
2. Особливості доказування матеріальної, моральної, екологічної та колективної шкоди.
3. Стандарти доказування у практиці ЄСПЛ, Міжнародного Суду ООН, Міжнародного кримінального суду та інвестиційних арбітражів.
4. Причинно-наслідковий зв'язок між міжнародно-протиправним діянням і завданою шкодою.
5. Методики оцінки збитків, роль експертних висновків, цифрових доказів та міжнародних реєстрів шкоди.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань за темою заняття.

Семінарське заняття 9

Тема: Сучасні тенденції розвитку міжнародно-правових механізмів відшкодування шкоди

Питання для усного опитування та дискусії

1. Новітні міжнародні компенсаційні механізми та їх значення для відновлення прав потерпілих від масових порушень прав людини.
2. Відшкодування шкоди, завданої міжнародним тероризмом, екологічними катастрофами, кіберінцидентами та іншими сучасними загрозами.
3. Цифровізація процесів документування шкоди та використання

	цифрових доказів у міжнародних компенсаційних процедурах. 4. Актуальні тенденції міжнародної судової практики щодо визначення обсягу шкоди та розміру компенсації. 5. Перспективи удосконалення міжнародного та національного законодавства у сфері відшкодування шкоди з урахуванням досвіду України. <u>Аудиторна письмова робота</u> Виконання студентами тестових завдань за темою заняття.
Самостійна робота студентів	Бали за самостійну роботу можна здобути такими шляхами: 1) скласти визначені викладачем документи, виконання практичних завдань із застосуванням сучасних інформаційних технологій; 2) виконати індивідуальне завдання у формі науково-дослідної роботи на тему, погоджену із викладачем; 3) за результатами неформальної освіти.

Політика та контроль

Політика щодо дедайнів та здобуття балів за пропущені заняття	Перескладання лекцій та семінарських занять відбувається у порядку, визначеному Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/FtC24tq0). Перескладання лекції: виконання презентації по питаннях теми пропущеної лекції. Перескладання семінарського заняття: усне опитування по питаннях пропущеного семінару та проходження тестування.
Підсумковий контроль	Питання для підготовки до підсумкового контролю 1. Поняття, правова природа та зміст міжнародно-правової відповідальності. 2. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності у сучасному міжнародному праві. 3. Поняття шкоди у міжнародному праві та її основні види. 4. Матеріальна, моральна, екологічна та колективна шкода у міжнародному праві. 5. Принцип повного відшкодування шкоди у міжнародному праві. 6. Реституція як форма міжнародно-правового відшкодування шкоди. 7. Компенсація як форма міжнародно-правового відшкодування шкоди. 8. Сатисфакція та гарантії неповторення порушень як форми міжнародно-правової відповідальності. 9. Статті Комісії міжнародного права ООН про відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння: загальна характеристика. 10. Практика Міжнародного Суду ООН щодо відшкодування шкоди. 11. Міжнародні стандарти відшкодування шкоди у системі Організації Об'єднаних Націй. 12. Право на ефективний засіб юридичного захисту у міжнародному праві. 13. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права та механізми захисту права на відшкодування шкоди. 14. Основні принципи та керівні положення ООН щодо права потерпілих на правовий захист і відшкодування шкоди. 15. Практика Комітету ООН з прав людини щодо компенсації шкоди. 16. Значення загальних коментарів і рекомендацій договірних органів ООН для формування стандартів відшкодування шкоди. 17. Конвенційний механізм захисту права на ефективний засіб

	юридичного захисту. 18. Стаття 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: зміст і значення. 19. Стаття 41 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та поняття справедливої сатисфакції. 20. Підходи Європейського суду з прав людини до визначення матеріальної шкоди. 21. Підходи Європейського суду з прав людини до визначення моральної шкоди. 22. Відшкодування судових та інших витрат у практиці Європейського суду з прав людини. 23. Причинно-наслідковий зв'язок між порушенням Конвенції та шкодою у практиці ЄСПЛ. 24. Виконання рішень Європейського суду з прав людини в частині виплати справедливої сатисфакції. 25. Поняття міжнародних злочинів та їх зв'язок із правом потерпілих на відшкодування шкоди. 26. Відшкодування шкоди жертвам воєнних злочинів у міжнародному праві. 27. Відшкодування шкоди жертвам злочинів проти людяності. 28. Відшкодування шкоди жертвам геноциду та злочину агресії. 29. Практика Міжнародного кримінального суду щодо репарацій потерпілим. 30. Цільовий фонд для потерпілих при Міжнародному кримінальному суді: правова природа та функції. 31. Особливості компенсації шкоди, завданої міжнародними збройними конфліктами. 32. Міжнародно-правові підстави відповідальності держави-агресора за завдану шкоду. 33. Відповідальність російської федерації за шкоду, завдану Україні внаслідок збройної агресії. 34. Реєстр збитків, завданих агресією російської федерації проти України: правова природа, завдання та порядок функціонування. 35. Міжнародний компенсаційний механізм для України: концепція, структура та перспективи створення. 36. Заморожені активи російської федерації як потенційне джерело відшкодування шкоди. 37. Особливості документування збитків, завданих агресією російської федерації проти України. 38. Міжнародно-правовий захист права власності у контексті відшкодування шкоди. 39. Відшкодування шкоди фізичним особам у практиці міжнародних судових установ. 40. Відшкодування шкоди юридичним особам у міжнародному праві. 41. Матеріальна та моральна шкода юридичної особи у практиці Європейського суду з прав людини. 42. Реальні збитки, упущена вигода та непрямі збитки у міжнародній практиці компенсації шкоди. 43. Визначення розміру компенсації у практиці міжнародних інвестиційних арбітражів. 44. Імплементация міжнародних стандартів відшкодування шкоди у законодавство України. 45. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» як інструмент реалізації міжнародних
--	---

	стандартів. 46. Практика Верховного Суду щодо компенсації шкоди за порушення прав людини. 47. Роль національних судів у забезпеченні ефективного відновлення порушених прав. 48. Особливості доказування матеріальної, моральної та екологічної шкоди у міжнародному судочинстві. 49. Стандарти доказування та причинно-наслідковий зв'язок у справах про відшкодування шкоди. 50. Сучасні тенденції розвитку міжнародно-правових механізмів відшкодування шкоди: цифровізація, міжнародні реєстри збитків, кіберінциденти, екологічні катастрофи та масові порушення прав людини.
Критерії оцінювання	Оцінювання здійснюється відповідно до Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/FtC24tq0). Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми: <pre> graph TD A[Вивчення навчальної дисципліни] --> B[100 балів] B --> C[Очна денна, вечірня форма навчання] B --> D[Заочна дистанційна форма навчання] C --> E[до 10 балів – за результатами навчання під час лекцій] E --> F[до 30 балів – за результатами навчання під час семінарських практичних, лабораторних занять] F --> G[до 20 балів – за результатами самостійної роботи] D --> H[до 5 балів – за результатами навчання під час лекцій] H --> I[до 25 балів – за результатами навчання під час семінарських практичних, лабораторних занять] I --> J[до 30 балів – за результатами самостійної роботи] G --> K[до 40 балів – за результатами складання семестрового контролю] J --> K </pre> Підсумковий семестровий контроль з дисципліни проводиться у формі заліку. У випадку необхідності проведення заліку онлайн, він проводиться у формі тестування із застосуванням комп'ютерних технологій в режимі реального часу. До семестрового контролю допускаються здобувачі освіти, які до дати завершення теоретичного навчання у відповідному семестрі накопичили за поточний контроль не менше 36 балів. Семестрова оцінка з навчальної дисципліни обчислюється шляхом додавання набраних здобувачем вищої освіти балів з поточного та семестрового контролю. За умови, якщо здобувач вищої освіти накопичив за поточний контроль 20-35 балів він допускається до складання заліку створений деканом факультету комісії. Якщо здобувач вищої освіти до дати завершення теоретичного навчання у

	відповідному семестрі накопичив за поточний контроль менше 20 балів, йому у відомості виставляється підсумкова оцінка «F» і такий здобувач має право на повторне вивчення відповідної навчальної дисципліни.
Можливість визнання результатів неформальної освіти	Результати неформальної освіти здобувача (участь у вебінарах, курсах, круглих столах, інших заходах за тематикою пов'язаною із вивченням навчальної дисципліни) можуть бути визнані у порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (https://cutt.ly/Ee8mmyUb). Результати неформальної освіти здобувача можуть бути визнані шляхом повного або часткового зарахування балів за самостійну роботу.
Політика академічної доброчесності	Розділ «Академічна доброчесність» на сайті Університету (https://surl.li/eqbtoy) Кодекс академічної доброчесності Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/5rMH6Rjj). Положення про систему запобігання академічному плагіату в академічних та наукових текстах у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/8rMH7UJZ)
Політика врегулювання конфліктів	Етичний кодекс Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова (https://surl.li/xddcxm). Процедура звернення з апеляцією на результати підсумкового контролю передбачена п. 3.8.8 Положення про організацію освітнього процесу у ХУУП імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/FtC24tq0).
Зворотній зв'язок	1. Під час аудиторних занять, консультацій. 2. За допомогою анкетування після завершення вивчення навчальної дисципліни, регулярних анкетувань студентів, що проводяться в університеті. 3. На корпоративну електронну пошту am_ivanytsky@univer.km.ua

РОЗРОБНИК

доцент кафедри міжнародного та європейського права, доктор філософії, доцент **Андрій ІВАНИЦЬКИЙ**

СХВАЛЕНО

рішення кафедри міжнародного та європейського права від 17 червня 2026 року, протокол № 13.

Завідувач кафедри міжнародного та європейського права

Світлана ЛОЗІНСЬКА

**Погоджено
Гарант освітньої програми**

Сергій КРУШИНСЬКИЙ